

РЕШЕНИЕ НА СЪДА(пети състав)

27 септември 1988 година*

„Член 5, параграф 1 и член 6, параграф 3 от Брюкселската конвенция – Повече от един ответник – Понятие за непозволено увреждане, деликти или квази-деликт дело 189/87”

По дело 189/87

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 3 от Протокола от 3 юни 1971 относно тълкуването от Съда на Европейските общности на Конвенция от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела от страна на Bundesgerichtshof (Германия) по производството, висящо пред този съд между

Athanasios Kalfelis, кожухар,

и

1) **Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst и Co.**, сега известни като НЕМА Beteiligungsgesellschaft mbH KG, в ликвидация,

2) **Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst International SA**, Люксембург,

и

3) **Ernst Markgraf**, пълномощник на Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst und Co., Франкфурт на Майн,

относно тълкуването на член 5, параграф 3 и член 6, параграф 1 от Конвенцията от 27 септември 1968 г.

СЪДЪТ (пети състав),

в състав: г-н G. Bosko, председател на състав, г-н U. Everling, г-н Y. Galmot, г-н R. Joliet и г-н F. A. Schockweiler, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Darmon,

секретар: г-жа В. Pastor, администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

-за Athanasios Kalfelis, от адв. Harald Aderhold, адвокат,

-за германското правителство от г-н Christof Böhmer, в качеството на представител,

-за италианското правителство, от г-н Oscar Fiumara, avvocato dello Stato,

* Език на производството: немски.

- за правителството на Обединеното кралство, от г-н H. R. L. Purse, подпомаган от г-н M. C. L. Carpenter, в качеството на представител,

- за люксембургското правителство, от г-н Yves Mersch, commissaire du gouvernement pres de la Bourse, в качеството на представител, подпомаган от адв. Nicolas Decker, avocat,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н Jörn Pirkorn, член на нейната правна служба, подпомаган от адв. Wolf-Dietrich Krause-Ablass, avocat,

като взе предвид доклада за съдебното заседание и след това за заседанието от 5 май 1988 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 юни 1988 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С определение от 27 април 1987 г., постъпило в секретариата на Съда на 16 юни 1987 г., Bundesgerichtshof (Върховен съд) е отправил до Съда, съгласно член 3 от Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Европейските общности на Конвенция от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (наричана по-нататък „Конвенцията“) два преюдициални въпроса свързани с тълкуването на член 5, параграф 3 и член 6, параграф 1 от Конвенцията.

2. Въпросите са повдигнати в хода на производството между Athanasios Kalfelis и Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst и Co., Франкфурт на Майн и Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst International SA, Люксембург и Ernst Markgraf, упълномощен от първата посочена банка.

3. Между м. март 1980 г. и м. юли 1981 г. г-н Kalfelis е сключил с банка от Люксембург чрез посредничеството на банка от Франкфурт на Майн и с участието на общия пълномощник на последните, определен брой спот и фючърсни сделки в сребро и за тази цел заплаща 344 868,52 DEM на банката в Люксембург. Фючърсните сделки приключват с обща загуба. Предмет на иска на г-н Kalfelis е да получи съдебно решение, че ответниците, заедно и по отделно му дължат 463 019,08 DEM заедно с лихвите. Неговата претенция се основава на договорната отговорност за нарушаване на задължението за предоставяне на информация, на непозволено увреждане, съгласно параграф 823, параграф 2 от Гражданския кодекс във връзка с член 263 от Наказателния кодекс и член 826 от Гражданския кодекс, тъй като ответниците са му причинили вреди в резултат на тяхното поведение *contra bonos mores*. Той също така претендира неоснователно обогатяване на основание, че фючърсните договори, като тези в сребро, не са задължителни за страните по силата на задължителните разпоредби на германското законодателство и следователно изисква обратно сумата, която е заплатил.

4 Bankhaus Schroeder, Muenchmeyer, Hengst International SA оспорват компетентността на германските съдилища във всяка фаза на производството. Следователно Bundesgerichtshof е спрял производството и е препратил следните преюдициални въпроси до Съда:

„(1) а) Трябва ли член 6, параграф 1 от Брюкселската конвенция да се тълкува в смисъл, че трябва да съществува връзка между исковете срещу различни ответници?

б) Ако на въпрос а) трябва да се отговори утвърдително, необходимо ли е да съществува връзка между исковете срещу различни ответници, ако исковете по същество имат еднакви факти и правни основания или трябва да се предполага, че съществува връзка, само ако е целесъобразно тези искове да се разгледат и да се решат заедно за да се избегне рискът от противоречиви съдебни решения като резултат от отделните производства (например, в случаите на задължително другарство)?

2) а) Трябва ли терминът „непозволено увреждане”, използван в член 5, параграф 3 от Брюкселската конвенция да се тълкува отделно от конвенцията или това трябва да стане в съответствие с приложимото право по отделните дела (*lex causae*), което се определя от частното международно право на прилагания съд?

б) По отношение на иск, основан на непозволено увреждане и договор и за неоснователно обогатяване, предоставя ли член 5, параграф 3 от Брюкселската конвенция допълнителна компетентност поради фактическата връзка дори по отношение на исковете, които не се основават на непозволено увреждане?”

5. За по-пълно разглеждане на фактите по делото, хода на производството и твърденията и доводите на страните, които са представени или описани тук само доколкото е необходимо с оглед мотивите на Съда, се препраща към доклада за заседанието.

По първия въпрос

6. Първият въпрос, отправен от Bundesgerichtshof, има основно за цел да установи дали за да се прилага член 6, параграф 1 от Конвенцията трябва да съществува връзка, при която исковете имат същия ищец срещу няколко ответника и, ако да, какъв е характерът на тази връзка.

7. Съгласно член 2 от Конвенцията лицата с местожителство в една договаряща държава са предмет на разпоредбите на Конвенцията, като „исковете се предявяват пред съдилищата на тази държава, независимо от тяхното гражданство”. Раздел 2 от дял II от Конвенцията, въпреки това, предвижда „Особена подведомственост”, по силата на която срещу ответник с местожителство в една от договарящите държави, може да се предяви иск в друга договаряща държава. Една от особените видове подсъдност е тази, предвидена в 6, параграф 1, съгласно който иск срещу ответник, когато той е единият от няколко ответници, може да се заведе в съдилищата по местожителството на всеки от тях”.

8. Принципът, предвиден в Конвенцията е, че компетентността е дадена на съдилищата на държавата, в която е местожителството на ответника и че подсъдността, предвидена в член 6, параграф 1 е изключение от този принцип. Следователно изключение от този

вид трябва да се третира по начин, по който да не се дава възможност съществуването на този принцип да се постави под съмнение.

9. Тази възможност може да се появи, ако ищецът е бил свободен да предяви иск срещу няколко ответника с единствената цел да измести компетентността на съдилищата на държавата, в която е местожителството на единия от ответниците. Както е посочено в доклада, подготвен от комисията от експерти, които са подготвили конвенцията (ОВ С 59, 5.3.1979 г., стр. 1), такава възможност трябва да се изключи. За тази цел, трябва да съществува връзка между исковете, предявени срещу всеки ответник.

10. За да се гарантира, доколкото е възможно, равенството и еднаквостта на правата и задълженията на договарящите страни и засегнатите лица съгласно Конвенцията, характера на тази връзка трябва да се определи самостоятелно.

11. В този смисъл, трябва да се отбележи, че посоченият по-горе доклад, подготвен от комисията от експерти, в обясненията към член 6, параграф 1, изрично препраща към значението на това договарящите държави да избегнат риска от противоречиви съдебни решения. Освен това, това опасение е било взето предвид в самата Конвенция, чиито член 22 регламентира случаите на предявяване на свързани искове пред съдилищата в различни договарящи държави.

12. Следователно предвидената в член 6, параграф 1 от Конвенцията разпоредба се прилага, в случаите на предявени срещу различни ответници свързани искове, когато производствата за образуване, което означава, че когато е целесъобразно тези искове да се разглеждат и решават заедно, за да се избегне риска от противоречиви съдебни решения, получени като резултат от отделните производства. Националният съд е този, който по всяко дело извършва проверката дали това условие е спазено.

13. Следователно в отговор на първия въпрос трябва да се посочи, че за да се прилага член 6, параграф 1 от Конвенцията трябва между различните предявени искове от един и същ ищец срещу различни ответници да съществува връзка, която има такъв характер, че да е целесъобразно тези искове да се решават заедно за да се избегне риска от противоречиви съдебни решения като резултат от отделни производства.

По втория въпрос

14. Вторият въпрос, представен от Bundesgerichtshof, има за основна цел да установи, на първо място, дали изразът „дело за непозволено увреждане, деликт или квази-деликт”, използвана в член 5, параграф 3 от Конвенцията, трябва да има самостоятелно значение или да се определя в съответствие с приложимото национално законодателство и на второ място, в случаите на иск, който се основава едновременно на непозволено увреждане или деликтна отговорност, нарушение на договор и неоснователно обогатяване, дали съдът, който има юрисдикция по силата на член 5, параграф 3 може да се произнесе по иска доколкото той не се основава на непозволено увреждане или деликт.

15. С оглед на първата част от въпроса, трябва да се отбележи, че концепцията относно „дела за непозволено увреждане, деликт или квази-деликт” служи като критерии за определяне приложното поле на едно от правилата на особената подсъдност, които са на разположение на ищеца. Както Съдът се е произнесъл по отношение на изразът „

дела, свързани с договори”, използван в член 5, параграф 1 (вж. Решение от 22 март 1983 г. по дело 34/82 Peters, Recueil, стр. 987, и от 8 март 1988 г. по дело 9/87 SPRL Arcado and SA Haviland, Recueil, стр. 1539), като взема предвид целите и общата схема на конвенцията, е важно, че за да се гарантира доколкото е възможно равенство и еднаквост на правата и задълженията за договарящите страни и засегнатите лица, произтичащи от конвенцията, тази концепция не трябва да се тълкува само като се препраща към националното законодателство на една или друга от заинтересуваните държави.

16. Съответно концепцията относно делата, свързани с непозволено увреждане, деликт или квази-деликт трябва да се разглежда като самостоятелна концепция, която, с цел прилагането на конвенцията, се тълкува принципно чрез препращане към схемата и целите на конвенцията, за да се гарантира, че последната има пълно действие.

17. За да се гарантира еднаквост във всички държави-членки, трябва да се признае, че концепцията за „дела, свързани с непозволено увреждане, деликт или квази-деликт” обхваща всички искове, които търсят установяването на отговорност на ответник и които не се отнасят до „договор” по смисъла на член 5, параграф 1.

18. Следователно, в отговор на втория въпрос, трябва да се заяви, че определението „дела, свързани с непозволено увреждане, деликт или квази-деликт” по смисъла на член 5, параграф 3 от Конвенцията трябва да се разглежда като самостоятелна концепция, която обхваща всички искове, които търсят установяване на отговорност на ответник и които не се отнасят до „договор” по смисъла на член 5, параграф 1.

19. По отношение на втората част на втория въпрос, трябва да се отбележи, че както вече е посочено по-горе, „особената подсъдност”, посочена в членове 5 и 6 от Конвенцията, представлява изключение от принципа, че компетентността е предоставена на съдилищата на държавата, в която е местожителството на ответника и като такава трябва да се тълкува ограничително. Следователно трябва да се признае, че съд, който, съгласно член 5, параграф 3, е компетентен да разгледа иск доколкото се основава на непозволено увреждане или деликт, не е компетентен да разгледа иск доколкото той не се основа на това.

20. Доколкото е вярно, че недостатъците се появяват от различни аспекти на същия спор, решен от различни съдилища, трябва да се отбележи, че от една страна, ищецът винаги има право да предяви иска в неговата цялост пред съдилищата по местожителството на ответника и, от друга страна, че член 22 от Конвенцията позволява, при определени обстоятелства, първият сезиран съд да разгледа делото в неговата цялост, при условие, че съществува връзка между исковете, предявени пред различните съдилища.

21. При тези обстоятелства, отговорът на втората част на втория въпрос трябва да бъде, че съдът има юрисдикция съгласно 5, параграф 3 да се произнесе по иск, доколкото той се основава на непозволено увреждане или деликт, няма юрисдикция по този иск доколкото този иск не се основава на това.

По съдебните разноски

22. Разходите, направени от италианското правителство, от правителството на Обединеното кралство, от германското правителство, от люксембургското правителство, и от Комисията на Европейските общности, които представиха своите становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе относно разноските.

По изложените съображения,

Съдът (пети състав),

като се произнася по въпросите, отправени от Bundesgerichtshof с Определение от 27 април 1987 г., реши:

(1) За да се прилага член 6, параграф 1 от Конвенцията трябва между различните предявени иски от един и същ ищец срещу различни ответници да съществува връзка, която има такъв характер, че да е целесъобразно тези иски да се решават заедно за да се избегне риска от противоречиви съдебни решения като резултат от отделни производства;

2) а) Изразът „дела, свързани с непозволено увреждане, деликт или квази-деликт”, използван в член 5, параграф 3 от Конвенцията трябва да се разглежда като независима концепция, която обхваща всички иски, които търсят установяването на отговорност на ответник и които не се отнасят до „договор” по смисъла на член 5, параграф 1,

б) Съд, който е компетентен съгласно 5, параграф 3 да се произнесе по иск, доколкото той се основава на непозволено увреждане или деликт, не е компетентен да разгледа този иск доколкото този иск не се основава на това.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 27 септември 1988 година.

Подписи